

Για το βιβλίο *Σταθμοί στην Ιστορία της Τέχνης*

Στο 27ο τεύχος της *ΟΥΤΟΠΙΑΣ* δημοσιεύτηκε κριτική του βιβλίου *Σταθμοί στην Ιστορία της Τέχνης*, των Λ. Οικονόμου και Π. Ρηγοπούλου, από τη Χ. Μητσοπούλου. Στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού δημοσιεύτηκε επιστολή του Γ. Μανιάτη, στην οποία διατυπώνει τις αντιρρήσεις του στην κριτική της Χ. Μητσοπούλου. Δημοσιεύουμε σήμερα μια σύντομη απάντηση της Χ. Μητσοπούλου στην επιστολή του Γ. Μανιάτη.

Αγαπητή *ΟΥΤΟΠΙΑ*.

Στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού, ο Γιώργος Μανιάτης διατύπωσε ορισμένα ερωτηματικά σχετικά με το κείμενό μου για το σχολικό εγχειρίδιο της *Ιστορίας της Τέχνης*, αναφερόμενα στο περιεχόμενο και στις «προθέσεις» της κριτικής μου. Αναρωτιέμαι τι υπονοεί η διάκριση σε «πρόθεση» και «περιεχόμενο».

Προφανώς είναι δικαίωμα καθενός να διαφωνήσει με το περιεχόμενο του κειμένου μου. Ο Γ.Μ. αξιολογεί «καταρχήν θετικά» το βιβλίο, «ως πρώτο βήμα». Εγώ έχω διαφορετική αντίληψη για το τι θα έπρεπε να είναι ένα «πρώτο βήμα» για τη διδασκαλία της τέχνης και της ιστορίας της. Την αντίληψη αυτή προσπάθησα να διατυπώσω στην κριτική μου. Και για να απαντήσω στο διαζευτικό ερώτημα που τίθεται ο Γ.Μ., επεχείρησα μια κατά το μάλλον ή ήττον συνολική τοποθέτηση στο θέμα «διδασκαλία της τέχνης στα σχολεία» μέσα από μια βιβλιοκρισία. Αναπόφευκτα, λοιπόν, θα κατέθετα την άποψή μου για το τι «θα έπρεπε να γραφτεί» και δεν θα έπαιρνα ως δεδομένο «ό,τι γράφτηκε».

Δεν θα ήθελα να σταθώ στις παρατηρήσεις του Γ.Μ. επί της ουσίας και του ύφους της κριτικής μου. Πάντως δεν θεωρώ ότι τεκμηριώνουν τα επίθετα «ισοπεδωτική» και «επιτηδευμένη». Αυτό πάντως που δεν κατανοώ είναι γιατί τίθεται προς σύζηση ο τρόπος με τον οποίο σκιαγράφησα την αντίληψή μου. Απορεί ο Γ.Μ. γιατί δεν επέλεξα «την ευθεία οδό των συγκεκριμένων προτάσεων είτε για τη συγγραφή ενός σχετικού εισαγωγικού εγχειριδίου ή για την αναμόρφωση των σχετικών με την αισθητική αγωγή των μαθητών μαθημάτων». Δεν το έκανα και γιατί αισθάνομαι ανεπαρκής και αναρμόδια για κάτι τέτοιο, αλλά και γιατί δεν βλέπω το λόγο για τον οποίο αυτός θα ήταν ο μόνος θεμιτός δρόμος.

Πολύ περισσότερο δεν κατανοώ γιατί η ιστορία αυτή εντάσσεται σε μια γενικόττερη απορία περί «προθέσεων», η οποία μάλιστα εντείνεται από το γεγονός ότι έκρινα τώρα ένα βιβλίο που εκδόθηκε το 1985. Η απάντηση είναι απλή: Το βιβλίο δεν το είχα υπόψη μου το 1985. Το είδα και μάλιστα κλήθηκα να το διδάξω το 1997,

εφόσον συνεχίζει να διδάσκεται στα σχολεία. Δεν πρόκειται συνεπώς για ένα βιβλίο που εκδόθηκε, έκανε τη διαδρομή του και ξεχάστηκε, αλλά για ένα βιβλίο «εν ενεργεία», που διδάσκεται και συμβάλλει στη διαμόρφωση της συνείδησης των μαθητών. Η κριτική ενός γνωστού και μάλιστα διδακτικού βιβλίου είναι συνεπώς επίκαιρη και νόμιμη και δεν χρειάζεται να ψάχνουμε «προθέσεις» πίσω από ένα τόσο προφανές γεγονός.

Καλό συνεπώς θα ήταν να ξεκινούσε ένας διάλογος, όχι μόνο για το εν λόγω βιβλίο, αλλά γενικότερα για την αισθητική παιδεία στον τόπο μας. Μέσα από έναν τέτοιο διάλογο θα μπορούσε να προκύψει μια δίκαιη αποτίμηση αυτού που υπάρχει και προπαντός να δημιουργηθούν ευνοϊκότερες προϋποθέσεις για την αναβάθμιση του μαθήματος της ιστορίας και της θεωρίας της τέχνης.

***Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Χρυσούλα Μητσοπούλου***